

Albinismus u ptáků a výskyt albínů v České republice

Albinism in birds and occurrence of albinos in the Czech Republic

Ladislav Jasso

Proseč 25, 513 01 Semily, e-mail: jasso.l@seznam.cz

Úvod

Pozorovat v přírodě albína je pro každého ornitologa nevšední a těžko zapomenutelný zážitek. Ne každý však měl to štěstí se s takto vybarveným ptákem setkat. Z korespondence, kterou jsem na toto téma nashromáždil, vyplývá, že i mnozí zkušení terénní ornitologové se s tímto jevem v přírodě neselekali. Není se co divit, vždyť vidět zcela bílého ptáka je náhoda a opravdová vzácnost. Poměrně často je však možné spatřit částečné albíny u vrabce domácího (*Passer domesticus*) a u městských populací kosa černého (*Turdus merula*).

Zdá se, že v posledních letech u nás přibýlo článků na toto téma zejména v regionálních periodikách (Crex, Panurus), které svědčí o stoupajícím zájmu autorů prezentovat svá neobvyklá pozorování. Kromě pohledu estetického na albíny jako na kuriozitu, může mít zájem o tuto problematiku i význam praktický. Albinotického jedince lze v přírodě snadno odlišit a je tedy možné např. zjistit jeho věk. V naší literatuře byl popsán nejvyšší věk u albína v přírodě u káně lesní (*Buteo buteo*) přes 7 let (VENUS 1966) a u strakapouda prostředního (*Dendrocopos medius*) téměř 5 let (SYCHRA & SYCHRA 2000, HUBÁLEK 2002). Ve světové literatuře uvádí SAGE (1962) věk u ústřičníka velkého (*Haematopus ostralegus*) – albína 19 let. Snadné je také u takto odlišných jedinců sledovat jejich pohyb nebo chování (VOLF 2000). Méně zkušení ornitologové by si pak měli dát v terénu pozor na záměnu částečného albína s jiným druhem. V literatuře už byla popsána záměna samce kosa černého (*Turdus merula*) s bílými prsy za kosa horského (*Turdus torquatus*) nebo částečného albína pěnkavy obecné (*Fringilla coelebs*), vrabce domácího (*Passer domesticus*) i skřivana polního (*Alauda arvensis*) za sněhulí severní (*Plectrophenax nivalis*) (SAGE 1962, POLČÁK 1993)

Zbarvení ptáků a jeho odchylky

Ptačí pera mají nejen velmi složitou strukturu, ale u obratlovců nemají konkurenci v barevnosti (VESELOVSKÝ 2001). Barva ptačího opeření je dána jednak strukturou pera, ale i barvivy zvanými pigmenty. Rozesnáávají se dvě skupiny pigmentů. Melaniny vyvolávají barvu černou, hnědou a šedou. Lipochromy způsobují barvu červenou, žlutou a zelenou. Modrá a fialová barviva se u ptáků nevyskytují a peří takto zbarvené vzniká kombinací pigmentů a vnitřního složení pera (HANZÁK & HUDEC

1963). Pokud ptákům některé barvivo chybí, dochází k barevným odchylkám. Za neznámější můžeme považovat tyto následující:

Albinismus je způsoben úplnou ztrátou pigmentů. Pravý albin má bílé peří a kůži a chybí mu pigment i v očích, které jsou červené (viz dále).

Leucismus je způsoben nedostatečnou produkcí tmavých pigmentů, melaninů. Leucíni mají bílé až světle hnědé peří, ale kůži a oční duhovku mají tmavou, pigmentovanou. Tím se liší od albinů. Leucíni také mohou mít v různé míře zachovalé pruhování per nebo tmavé skvrny.

Melanismus je způsoben nadbytkem černého barviva. Ptáci postižení touto odchylkou jsou hodně tmaví až černí.

Flavismus je rovněž způsoben nízkou produkcí tmavých pigmentů a převládá při něm žlutavé zbarvení.

Rufismus je vzácná barevná odchylka, při které převládá červené zbarvení. Příčinou je nadbytek červeného lipochromu. U nás byla popsána u pěnkavy obecné (*Fringilla coelebs*) (HANÁK 1996).

V přírodě se však kromě uvedených barevných mutací můžeme setkat i s dalšími barevnými odchylkami (KLÁPŠTĚ & BRANDEJSKÝ 1997, ČESÁK in verb., SLECHAN 2000). Zatímco u divoce žijících ptáků jsou mutace vzácné a takto postižení jedinci nežijí obvykle dlouho, je to u ptáků chovaných v zajetí přímo obráceně. Chovatelé se snaží takového jedince rozmnožit a získat tak další novou barevnou varietu. Tak např. u vrabce domácího (*Passer domesticus*) chovaného v zajetí už je dnes popsáno 11 barevných mutací a u kanára (*Serinus canaria*) dokonce asi 400 barevných rázů (VERHOEF-VERHALLENOVÁ 1999).

Albinismus

Albinismus je ze všech barevných mutací v přírodě nejčastější. Jde o neschopnost organismu vytvářet pigment. Z hlediska genetického se jedná o ztrátovou mutaci, která je recesivně dědičná (SUCHÁNEK 1987). V praxi to znamená, že potomci první generace albína a normálně zbarveného jedince jsou obvykle barevní (ne bílí). Úplný albinismus je poměrně vzácný a ptáci takto postižení mají bílé peří a červenou oční duhovku. Mohou mít také bílý zobák a nohy. Zvířata postižená albinismem mají oslabenou odolnost kůže proti účinkům slunečního záření. Částečný neboli parciální albinismus je častější a ptáci mají bíle zbarvenou část těla nebo i jenom několik bílých per a pigmentovanou oční duhovku. Částečný albinismus může být symetrický nebo asymetrický, druhý bývá častější. Částečný i úplný albinismus se vyskytuje vzácně u živočichů, včetně člověka a také u rostlin (PRAVCOVÁ 2004).

Je zajímavé, že tato barevná mutace se u některých druhů ptáků vyskytuje poměrně často (kos černý (*Turdus merula*), vrabec domácí (*Passer domesticus*), kavka obecná (*Corvus monedula*), vlaštovka obecná (*Hirundo rustica*)), u jiných je velice vzácná nebo neznámá (sýkora koňadra (*Parus major*), poštolka obecná (*Falco tinnunculus*)). Výjimečně se může objevit i prostorově omezená populace některého druhu s vyšším zastoupením albinotických jedinců. Z území našeho státu je známý výskyt čas-

tečných albinů v lovosické kolonii havranů polních (*Corvus frugilegus*) ve 40. letech 20. století (JIRSÍK 1949). V Poličce na Českomoravské vrchovině existuje populace kavky obecné (*Corvus monedula*) s bohatým zastoupením částečných albinů už mnoho let a z minulosti jsou známé zástřely i úplných albinů (LEMBERK in verb.). Vysoký počet částečných albinů v hnízdící populaci slavíků modráčků (*Luscinia svecica*) v letech 2000–2004 oznámil PAVEL & CHUTNÝ (2004). A v Chomutově v severních Čechách existuje přibližně od roku 1997 albinotická populace vrány černé (*Corvus corone*), u které byli pozorováni nejméně 2 albiní a přibližně 50 částečných albinů během 8 let (HORA in verb.).

Zajímavé poznatky týkající se albinismu a jeho vzniku popisuje SAGE (1962). V jeho práci je popsáno pozorování kosa černého s deformovanými chodidly, který byl v létě roku 1961 nalezen pověšený za krk v síti chránící maliník. Tento pták byl puštěn na svobodu a do zimy nebyl zastížen. Až v zimě byl znovu na zahradě pozorován s kroužkem bílých per na krku. Ve druhém případě je popsán kos černý s bílou horní polovinou hlavy, který během jednoho roku zbělal na celé hlavě a zádech a jeho ocas a křídla byla částečně bílá. Tyto dva případy naznačují, že částečný albinismus může vzniknout i během života pravděpodobně jako důsledek stresu, a může být i progresivní a zvěšovat se.

Cíl a metodika

Cílem mé práce bylo shrnout dosavadní znalosti o albinismu a výskytu albinů u nás. Pokusil jsem se také zkompletovat literaturu vztahující se k tomuto speciálnímu tématu. Informace o albínech jsem získal studiem ornitologické literatury, návštěvou některých našich muzeí a jejich depozitářů a korespondencí s některými našimi předními ornitology. Mnoho údajů jsem získal i na základě výzvy ke spolupráci zveřejněné ve Zprávách ČSO č. 58/2004 a také osobním kontaktem s mnoha ornitology a milovníky přírody.

Výsledky

V následujícím přehledu předkládám soupis druhů ptáků u nichž byl zjištěn úplný (A) nebo částečný (PA) albinismus na území České republiky v letech 1834 – 2005 (C – celkem). U jednoho pozorování nebo zástřelu uvádím rok výskytu, u více záznamů uvádím rozmezí let, ve kterých byli albinotičtí ptáci u nás zaznamenáni.

Legend: A – total albinism, PA – partial albinism, C – total.

DRUH/Species	A	PA	C	Výskyt/Occurence
1. Potápka černokrká (<i>Podiceps nigricollis</i>)	1	-	1	1898
2. Kormorán velký (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	4	-	4	1996–2003
3. Volavka popelavá (<i>Ardea cinerea</i>)	-	1	1	-

4. Husa velká (<i>Anser anser</i>)	-	1	1	2003
5. Husa polní (<i>Anser fabalis</i>)	2	-	2	-
6. Kachna divoká (<i>Anas platyrhynchos</i>)	8	5	13	1969–2004
7. Kopřivka obecná (<i>Anas strepera</i>)	1	-	1	1901
8. Polák velký (<i>Aythya ferina</i>)	-	1	1	1969
9. Polák chocholačka (<i>Aythya fuligula</i>)	-	1	1	1998
10. Káně lesní (<i>Buteo buteo</i>)	7	3	10	1882–2004
11. Včelojed lesní (<i>Pernis apivorus</i>)	-	2	2	-
12. Tetřívka obecný (<i>Tetrao tetrix</i>)	3	1	4	1891–1904
13. Jeřábek lesní (<i>Bonasa bonasia</i>)	1	-	1	1852
14. Koroptev polní (<i>Perdix perdix</i>)	66	20	86	1879–1974
15. Bažant obecný (<i>Phasianus colchicus</i>)	14	26	40	1894–1979
16. Lyska černá (<i>Fulica atra</i>)	6	3	9	1962–2005
17. Kulík říční (<i>Charadrius dubius</i>)	1	1	2	1977+2002
18. Čejka chocholatá (<i>Vanellus vanellus</i>)	-	1	1	-
19. Vodouš tmavý (<i>Tringa erythropus</i>)	1	-	1	2004
20. Jespák obecný (<i>Calidris alpina</i>)	1	-	1	-
21. Jespák bojovný (<i>Philomachus pugnax</i>)	-	1	1	-
22. Sluka lesní (<i>Scolopax rusticola</i>)	1	1	2	1910
23. Bekasína otavní (<i>Gallinago gallinago</i>)	1	-	1	-
24. Racek chechtavý (<i>Larus ridibundus</i>)	1	-	1	1988
25. Holub doupňák (<i>Columba oenas</i>)	1	-	1	1922
26. Hrdlička zahradní (<i>Streptopelia decaocto</i>)	1	2	3	1950–2005
27. Kukačka obecná (<i>Cuculus canorus</i>)	2	-	2	1894
28. Kalous pustovka (<i>Asio flammeus</i>)	1	-	1	1897
29. Sova pálená (<i>Tyto alba</i>)	2	-	2	1910
30. Rorýs obecný (<i>Apus apus</i>)	1	3	4	1934–2004

31. Dudek chocholatý (<i>Upupa epops</i>)	-	1	1	1936
32. Ledňáček říční (<i>Alcedo atthis</i>)	1	-	1	1947
33. Strakapoud velký (<i>Dendrocopos major</i>)	1	3	4	1958–2005
34. Strakapoud prostřední (<i>Dendrocopos medius</i>)	6	-	6	1947–2001
35. Skřivan polní (<i>Alda arvensis</i>)	10	1	11	1879–2004
36. Chocholouš obecný (<i>Galerida cristata</i>)	2	-	2	1931+1947
37. Břehule říční (<i>Riparia riparia</i>)	1	-	1	2004
38. Vlaštovka obecná (<i>Hirundo rustica</i>)	39	7	46	1869–2003
39. Jiříčka obecná (<i>Delichon urbica</i>)	10	1	11	1834–2004
40. Linduška lesní (<i>Anthus trivialis</i>)	1	-	1	1957
41. Konipas bílý (<i>Motacilla alba</i>)	7	3	10	1885–2004
42. Konipas horský (<i>Motacilla cinerea</i>)	1	-	1	1952
43. Červenka obecná (<i>Erithacus rubecula</i>)	1	-	1	-
44. Slavík obecný (<i>Luscinia megarhynchos</i>)	1	-	1	-
45. Slavík modráček (<i>Luscinia svecica</i>)	-	10	10	2000–2004
46. Rehek zahradní (<i>Phoenicurus phoenicurus</i>)	1	-	1	1925
47. Rehek domácí (<i>Phoenicurus ochruros</i>)	5	1	6	1954–2005
48. Drozd brávník (<i>Turdus viscivorus</i>)	1	1	2	1926
49. Drozd zpěvný (<i>Turdus philomelos</i>)	5	2	7	1897–1942
50. Drozd kvíčala (<i>Turdus pilaris</i>)	1	3	4	1909+1959
51. Kos černý (<i>Turdus merula</i>)	10	42	52	1888–2005
52. Kos horský (<i>Turdus torquatus</i>)	1	1	2	-
53. Pěnice slavíková (<i>Sylvia borin</i>)	-	1	1	1999
54. Pěnice černošlá (<i>Sylvia atricapilla</i>)	-	1	1	2004
55. Pěnice pokřovní (<i>Sylvia curruca</i>)	-	1	1	2002

56. Pěnice hnědokřídlá (<i>Sylvia communis</i>)	1	-	1	-
57. Rákosník obecný (<i>Acrocephalus scirpaceus</i>)	-	3	3	2002–2003
58. Budníček větší (<i>Phylloscopus trochilus</i>)	1	-	1	1989
59. Lejsek šedý (<i>Muscicapa striata</i>)	2	-	2	1936+1943
60. Lejsek černohlavý (<i>Ficedula hypoleuca</i>)	1	-	1	1992
61. Sýkora uhelníček (<i>Parus ater</i>)	-	1	1	1946
62. Sýkora babka (<i>Parus palustris</i>)	-	2	2	2000+2002
63. Tuhýk obecný (<i>Lanius collurio</i>)	2	-	2	1931
64. Straka obecná (<i>Pica pica</i>)	3	3	6	1905–2002
65. Sojka obecná (<i>Garrulus glandarius</i>)	3	1	4	1935
66. Kavka obecná (<i>Corvus monedula</i>)	25	10	35	1855–2002
67. Havran polní (<i>Corvus frugilegus</i>)	-	37	37	1939–2003
68. Vrána černá (<i>Corvus corone</i>)	6	51	57	1997–2004
69. Vrána šedá (<i>Corvus cornix</i>)	10	1	11	1834–1961
70. Špaček obecný (<i>Sturnus vulgaris</i>)	20	1	21	1893–2004
71. Vrabec domácí (<i>Passer domesticus</i>)	48	30	78	1879–2004
72. Vrabec polní (<i>Passer montanus</i>)	6	-	6	1856–2003
73. Pěnkava obecná (<i>Fringilla coelebs</i>)	2	-	2	1916
74. Pěnkava jikavec (<i>Fringilla montifringilla</i>)	-	2	2	2004
75. Konopka obecná (<i>Carduelis cannabina</i>)	1	2	3	1942
76. Stehlík obecný (<i>Carduelis carduelis</i>)	-	4	4	1932–1976
77. Zvonek zelený (<i>Carduelis chloris</i>)	1	1	2	2002
78. Zvonohlík zahradní (<i>Serinus serinus</i>)	1	-	1	-
79. Hýl obecný (<i>Pyrrhula pyrrhula</i>)	-	1	1	-
80. Dlask tlustozobý (<i>Coccothraustes coccoth.</i>)	2	1	3	1980+2005
81. Křivka obecná (<i>Loxia curvirostra</i>)	1	-	1	1900

82. Strnad rákosní (<i>Emberiza schoeniclus</i>)	-	2	2	1979+1980
83. Strnad obecný (<i>Emberiza citrinella</i>)	1	2	3	1928+1930
84. Strnad luční (<i>Emberiza calandra</i>)	4	3	7	1887–2002
Celkem	371	309	680	1834–2005

Seznam muzeí a sbírek

V této práci byl využit sbírkový materiál (katalogy, publikované i nepublikované seznamy nebo osobní návštěva) těchto institucí a muzeí:

Dům dětí a mládeže v Litomyšli (Šplíchalova sbírka)
 Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích (Mrázekova sbírka)
 Lovecko – lesnické muzeum v Úsově
 Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně
 Moravská ornitologická stanice v Přerově
 Moravské zemské muzeum v Brně
 Muzeum a galerie v Jičíně (Kablíkova sbírka)
 Muzeum Orlických hor v Rychnově nad Kněžnou (Plachetkova sbírka)
 Muzeum Šumavy v Kašperských horách
 Muzeum Vysočiny v Jihlavě
 Muzeum Vyškovska ve Vyškově
 Muzeum v Chebu
 Muzeum v Tachově
 Národní Muzeum v Praze (pouze Hořicova sbírka)
 Národní zemědělské muzeum v loveckém zámku Ohrada (Hirschova, Horákova, Kolářkova, Kožinova, Krausova, Nečasova a Stiborova sbírka)
 Oblastní vlastivědné muzeum v Teplicích
 Okresní vlastivědné muzeum v Novém Jičíně
 Polabské muzeum v Poděbradech
 Slezské zemské muzeum Opava
 Státní hrad Bítov
 Státní zámek Telč
 Střední lesnická škola v Hranicích na Moravě
 Vlastivědné muzeum v Olomouci
 Východočeské muzeum v Pardubicích (Hromádkova sbírka)
 Západočeské muzeum v Plzni

Souhrn

Autor se zabývá problematikou albinismu u ptáků a jejich výskytem na území České republiky. Informace byly získány studiem odborné literatury, zprávami od jednotlivých ornitologů a studiem sbírkového materiálu 25 muzeí a institucí. Celkově za období let 1834 – 2005 shromáždil údaje o 680 albinoticky vybarvených ptácích, z toho 309 částečných a 371 úplných albínech. Albinismus se na území České republiky vyskytl u 84 druhů ptáků. Seznam však nelze považovat za úplný.

Poděkování

Za poskytnutí údajů a pomoc při tvorbě tohoto článku děkuji těmto ornitologům a pozorovatelům: J. Andrlé (Pekla), K. Broulík (Mašov), Z. Čeněk (Hluboká n. V.), H. Doležalová, T. Diviš (Česká Skalice), M. Dvorský (Valašské Meziříčí), J. Fišera (Valteřice), A. Goebel (Přerov), L. Hlavatý (Huntířov), V. Holáň (Praha), P. Hora (Chomutov), K. Hudec (Brno), Š. Chvapil (Roudnice n. L.), J. Chytil (Mikulov), P. Jakeš (Český Krumlov), Jakeš (Holoubkov), M. Kieveg (Železný Brod), J. Klápště (Železný Brod), B. Kloučková (Poděbrady), J. Koleček (Rožnov p. R.), V. Koza (Hradec Králové), J. Krivan (Nový Bor), I. Kunstmüller (Havlíčkův Brod), V. Lemberk (Pardubice), J. Mach (Svitavy), P. Macháček (Mikulov), M. Mandák (Ostrava), J. Mráz (Dolní Bousov), Z. Mrkáček (Turnov), V. Mrlík (Brno), Ort (Kladno), Z. Piro (Lednice), Z. Pudil (Liberec), Roheľová (Praha), Z. Smolík (Kopidlno), H. Sutorová (Brno), F. Šereda (Vysoké Mýto), K. Šimeček (Kyjov), J. Šírek (Kojetín), K. Šťastný (Praha), V. Šoltys (Jičín), M. Tichai (Kněžveses), H. Tichý (Louny), L. Urbánek (Litomyšl), J. Vačkař (Silůvky), Venuta (Tavíkovice), Zuzana (Postoloprty), K. Zvářal (Zlín), P. Žďárek (Hradec Králové).

Za odbornou pomoc při tvorbě tohoto článku děkuji J. Flouskovi (Vrchlabí).

Summary

Data about 680 albinotic birds from years 1834 – 2005 were collected by the author. The data were obtained by studying of scientific literature, collecting data from different ornithologists and by studying of 25 museum collections. The author obtained data about 309 partial albinos and 371 total albinos. In total, albinism was found in 84 bird species in the Czech Republic, however, the list is probably not complete.

Literatura

- ANONYMUS, 1934: Úplně bílá vlaštovka. *Československý ornitholog*, 1: 56.
 ANONYMUS, 1936: Albíni vrabci. *Československý ornitholog*, 3: 54.
 BAUM J., 1955: Ptactvo Velké Prahy. *Orbis*, Praha.
 BAYER E., 1947: Bílý vrabec. *Československý ornitholog*, 14: 7.
 BĚLKA T. in ŠIMEK J., 2001: Faunistická pozorování v České republice v roce 2000. *Zprávy ČSO*, 52: 40.
 BENEŠ B., HANÁK F., & HUDEČEK J. J., 2005: Ptáci České republiky a Slovenské republiky ve Slezském zemském muzeu Opava. *Zprávy MOS*, 63: 146-206.
 ČENĚK M., 2004: Ptáci ve sbírkách Národního zemědělského muzea v loveckém zámku Ohrada v Hluboké nad Vltavou (nepubl.).
 FAUSTUS K., 1936: Je albinismus a melanismus druhovou regresí? *Československý ornitholog*, 1: 14.
 FLASAR I., 1974: Sběrka ptáků a savců Oblastního vlastivědného muzea v Teplicích. *Zprávy – studie Oblast. vlastivěd. musea Teplice*, 10: 25-50.
 FLOUSEK J., & CHYTL J., 1984: Ke zprávám. *Zpravodaj ČSO*, 26: 10.
 FORMÁNEK J., 1958: Sběrka jihočeských ptáků Aloise Mrázka. *Sborník krajského vlastivědného muzea České Budějovice, přírodní vědy*, 1: 129-137.
 HANÁK F., 1996: Pozorování anomálně zbarvených ptáků a tažných ptáků v zimním období. *Ptáci kolem nás*, 2: 20-21.

- HANÁK F., 2000: Kolekce evropských ptáků na Státním hradě Bítov. *Zprávy MOS*, 58: 195-212.
- HANÁK F., 2000: Sběrka ptáků na Státním zámku Telč. *Zprávy MOS*, 58: 213-224
- HANÁK F., HUDEČEK J. J., & BUŘIVAL J., 2003: Ptáci a další obratlovci ve sbírkách Muzea Vyškovska ve Vyškově. *Zprávy MOS*, 61: 113-116.
- HANÁK F., HUDEČEK J. J., & TUŠA I., 2004: Sběrka evropských ptáků a dalších obratlovců v Lovecko-lesnickém muzeu v Úsově a její historie. *Zprávy MOS*, 62: 137-156
- HANÁK F., & SITKO J., 1997: Abnormálně zbarvení ptáci ve sbírkách Moravské ornitologické stanice Muzea Komenského v Přerově. *Zprávy MOS*, 55: 141-146.
- HANZÁK J., & HUDEC K., 1963: Světem zvířat. Ptáci II/1. *Albatros, Praha*.
- HEJL (MRAČOVSKÝ) F., 1943: Droz zpěvný evropský – juv. albín. *Československý ornitholog*, 10: 39.
- HEJL (MRAČOVSKÝ) F., 1947: Bílý ledňáček. *Československý ornitholog*, 14: 69-70.
- HLADÍK B., 1976: Nález hnízda albína lysky černé. *Zprávy MOS*, 1966: 15-18.
- HLAVATÝ L., 1946: Částečný albinismus (leucismus) u úhelníčka lesního (*Parus a. ater*). *Sylvia*, 8: 88.
- HORAL D., 1988: Pozorování úplného albína konipasa bílého (*Motacilla alba*) na Hodonínsku. *Zpravodaj MOS*, 46: 138-139.
- HORAL D., 1999: Albíni kormorána velkého (*Phalacrocorax carbo*) na jižní Moravě v zimě 1997/98. *Zpravodaj Jihomoravské pobočky ČSO*, 13: 58-59.
- HOŘICE A., 1925-1929: Třiatřicetiletá ornitologická pozorování na Mnichovohradištsku. *Od Ještěda k Troskám*.
- HOŘICE A., 1928: Vzácné stálé aberrace koroptví. *Příroda XXI*: 245-249.
- HOŘICE A., 1931: Katalog sbírky ptactva českého, sestavené MUDRem Alfrédem Hořicem v Mnichově Hradišti. *Mnichovo Hradiště, duben 1931*.
- HOUBA A., 1936: Kablíkova sbírka českého ptactva. *Sborník mus. spolku v Jičíně*, 2: 126-168.
- HUBÁLEK Z., 2002: Další pozorování albína strakapouda prostředního (*Dendrocopos medius*). *Crex*, 15: 47-48.
- HUDEC K., & KOKEŠ O., 1981: Česká ornitologická bibliografie 1 (do r. 1933). *Okresní vlastivědné muzeum J. A. Komenského MOS v Přerově, SZN Praha*.
- HUDEC K., & KOKEŠ O., 1982: Česká ornitologická bibliografie 2 (1934–1960). *Okresní vlastivědné muzeum MOS v Přerově, SZN Praha*.
- HUDEČEK J., HANÁK F., & JAKUBEC M., 1999: Sběry dermoplastických preparátů ptáků ze škol na Novojičínsku v Okresním vlastivědném muzeu v Novém Jičíně a ve Slezském zemském muzeu v Opavě. *Zprávy MOS*, 57: 157-172.
- HUDEČEK J. J., 1991: Úplný albinismus a abnormální tvar zobáku u racka chechtavého (*Larus ridibundus* L.). *Zprávy MOS*, 49: 165.

- HUDEČEK J. J., & HANÁK F., 2003: Ptáci a další obratlovci ve sbírkách Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně. *Zprávy MOS*, 61: 133-168.
- HUDEČEK J. J., HANÁK F., SOVKAP., JAKUBEC M., & PAVELKOVÁ J., 2003: Ptáci a další obratlovci Střední lesnické školy v Hranicích na Moravě. *Zprávy MOS*, 61: 169-206.
- HŮRKA L., 1975: Ptáci ve sbírkách Západočeského muzea v Plzni I. *Zprávy muz. Západočes. Kraje, Plzeň, příroda*, 18: 31-35.
- HŮRKA L., 1981: Soupis zoologických sbírek uložených v muzeích západních Čech. *SbZČP*, 41: 3-46.
- JASSO L., 2005: Albín hrdličky zahradní (*Streptopelia decaocto*) na jižní Moravě. *Crex*, 25: 124.
- JIRSÍK J., 1949: Dědičný albinotický znak u havranů na lovosické kolonii. *Československý ornitholog*, 16: 16.
- KÁDA Z., 1971: Ornitholog Karel Plachetka a jeho sbírka. *Muzeum Orlických hor, Rychnov nad Kněžnou*.
- KAŠPAR R., 1889: Ptactvo moravské. *Čas. Vlasteneckého spolku musejního v Olomouci*.
- KLÁPŠTĚ J., & BRANDEJSKÝ M., 1997: Neobvyklé opeření adultní samice tuhýka obecného. *Zprávy ČSO*, 45: 26.
- KNĚŽOUREK K., 1912: Velký přírodopis ptáků II. I. L. Kober, Praha.
- KODERA M. in JELÍNEK M: Faunistická pozorování v České republice v roce 2004. *Zprávy ČSO*, 60: 23-44.
- KOŽENÁ I., HUDEC K., KOKEŠ O., & MATOUŠEK B., 1983: Československá ornitologická bibliografie 1961 – 1980. *Okresní vlastivědné muzeum v Přerově v SZN Praha*.
- KOŽENÁ I., HUDEC K., & SANIGA M., 1994: Česká a slovenská ornitologická bibliografie 1981 – 1992. *ÚEK AV ČR, Brno*.
- KUX Z., 1947: Albinotický strakapoud prostřední středoevropský. *Československý ornitholog*, 14: 30-31.
- MRKÁČEK Z. a kol., 2000: Ptáci Českého ráje. *ZO ČSOP Křižánky, Jičín*.
- MUSÍLEK J., 1913: Ornithologické sbírky měst. Muzea v Pardubicích. *Příroda*, XI: 333-336.
- PAVEL V. & CHUTNÝ B., 2004: Vysoký počet částečných albínů v populacích slavíků modráčků (*Luscinia svecica*) hnízdicích v České republice. *Panurus*, 14: 77-84.
- POJKAR M., 1961: Ptačí albíni pozorování na Turnovsku. *Zprávy ČSOS*, 7: 42.
- POLČÁK J., 1992: Pozorování albína lejska černohlavého (*Ficedula hypoleuca* PALL.) na Přerovsku. *Moravský ornitholog*, 1/92: 14.
- POLČÁK J., 1993: Pozorování neúplného albína skřivana polního (*Alauda arvensis* L.) na Přerovsku. *Moravský ornitholog*, 3/93: 16.
- POLČÁK J., 1994: Výskyt neúplného albína havrana polního (*Corvus frugilegus* L.) na Tovačovsku. *Moravský ornitholog*, 1/94: 8.
- PRAVCOVÁ J., 2004: Kruštík albín. *Krkonoše-Jizerské hory 6/2004: 51 (foto)*.
- RAJCHARD J., 1997: Částečný albinismus u rorýse obecného (*Apus apus*). *Zprávy ČSO*, 45: 31.

- RUMLER Z., HANÁK F., & VERMOUZEK Z., 2004: Ornitologická sbírka evropských ptáků ve Vlastivědném muzeu Olomouc. *Zprávy MOS*, 62: 167-207.
- SAGE B. L., 1962: Albinism and melanism in birds. *British Birds*, 55(6): 201-225.
- SLAVÍK B., 1972: Albíni zvířat ve sbírkách Muzea Vysočiny v Jihlavě. *Vlastivědný sborník Vysočiny*, VII: 158.
- SLECHAN J., 2000.: Úspěšné hnízdění neobvykle vybarvené samice motáka pochopa (*Circus aeruginosus*). *Crex*, 16: 75-78.
- SUCHÁNEK O., 1987: Ptačí albíni pozorování na Oravě. *Zprávy MOS*, 45: 45-48.
- SYCHRA O., & SYCHRA J., 2000: Albín strakapouda prostředního (*Dendrocopos medius*). *Crex*, 15: 75-76.
- SYCHRA O., & SYCHRA J., 2002: Pozorování leucisticky zbarvené červenky. *Crex*, 19: 68-70.
- ŠAFRÁNEK J., 2005: Bílí rehci na Opavsku. *Ptačí svět*, XII/3: 9.
- ŠÍR V. 1890: Ptactvo české II. M. Knapp, Praha.
- ŠOLTYS M., 2004: Akce Zrcadlo letos již popáté. *Ptačí svět*, XI/4: 10.
- ŠOLTYS V., 2004: Částečný leucismus u rákosníka obecného (*Acrocephalus scirpaceus*). *Panurus*, 14: 85.
- ŠVEC P., & ŠVECOVÁ Z., 1983: Albinotický mutant strnada rákosního (*Emberiza schoeniclus*) v rezervaci Velký a Malý Tisý. *Zprávy ČSO*, 25: 1-2.
- VALÁŠEK M., 2005: Abnormální zbarvení dlaska tlustozobého (*Coccothraustes coccothraustes*). *Crex*, 25: 145.
- VANĚK R. in FLOUSEK J., 2004: Ornitologická pozorování v oblasti Krkonoš v roce 2003. *Prunella*, 29: 68.
- VENUS J., 1966: Ze života káně lesní – albína. *Zprávy MOS*, 1966: 15-18.
- VERHOEF-VERHALLENOVÁ E. J. J., 1999: Encyklopedie ptáků v klecích a voliérách. *Rebo Productions*, Čestice.
- VESELOVSKÝ Z., 2001: Obecná ornitologie. *Academia*, Praha.
- VOLF V., 2000: Hnízdění albína lysky černé (*Fulica atra*) u Dobrušky. *Panurus*, 10: 113-115.